

CHÙA MẬU XƯƠNG, THANH HÓA: Linh thiêng và độc đáo

Chùa Mậu Xương được đầu tư tôn tạo từ nguồn kinh phí xã hội hóa

Thênh thang trên những cánh đồng lúa trải dài tít tắp, những dải cát uốn lượn ôm làng ấm áp, ngắm nhìn những cây cổ thụ đến vài trăm năm tuổi tỏa mình bên những ngôi chùa, ngôi đền, ngôi miếu rêu phong cổ kính, bất cứ ai cũng cảm nhận về một vùng đất sinh khí, tâm linh. Nơi đây, có một ngôi chùa nổi tiếng linh thiêng, mang bản sắc riêng vô cùng độc đáo...

Tuyệt Sơn Phong Tự (Chùa Mậu Xương) nằm trên khu đất "Đầu rồng" có diện tích tự nhiên 12.500m² tọa lạc ở làng Mậu Xương, xã Quảng Lưu, huyện Quảng Xương, tỉnh Thanh Hóa là ngôi chùa thờ Phật và nội đạo liệt Thánh. Ngôi chùa cổ này có từ thời Trần, gần 600 năm với bao biến đổi do thiên nhiên và những thăng trầm của xã hội, ngôi chùa vẫn bề thế trên nền đất phong thủy, tâm linh, được nhân dân trong vùng gần xa tin

ngưỡng. Đã bao đời nay chùa Mậu Xương trở thành địa chỉ tâm linh quen thuộc với phần đông các tầng lớp nhân dân và trở thành điểm sáng của Phật giáo nội đạo Việt Nam tại Thanh Hóa.

Lịch sử chùa Mậu Xương kể lại rằng: năm 1368 (Mậu Thân) có đôi vợ chồng họ Trần (Trung Quốc) lưu cư sang Việt Nam trú tại làng Mậu Xương, xã Quảng Lưu ngày nay. Họ đào được hai bình vàng và trả lại cho khách Tàu (vì họ đi tìm

Trải qua bao biến cố, thăng trầm, những giá trị văn hóa truyền thống của vùng đất miền biển xã Quảng Lưu (huyện Quảng Xương, tỉnh Thanh Hóa) đến nay có sức sống mãnh liệt, được người dân gìn giữ gần như nguyên vẹn. Một xã mà có tới 5 di tích, bao gồm: Chùa Mậu Xương, đền Nguyễn Hữu Huân, đền Lịch Giang, đền Bắc, đền Nam. Các di tích này có một ý nghĩa quan trọng không chỉ đối với đời sống của nhân dân địa phương. Dù đi đâu, làm gì nhưng cứ vào dịp lễ hội cầu phúc vào tháng Giêng hàng năm, người dân đều nhớ trở về các đền, chùa dâng hương cầu nguyện....

của theo gia phả). Năm 1432 (Nhâm Tý) Cao Tăng nước Tàu đến tìm ông bà để báo ơn nhưng họ không còn nữa. Cao Tăng bảo với con trai ông bà: tại vườn nhà có huyết đỉnh thượng, đạo nghiệp nhất sư lưỡng quốc, tam long đảo hải, tứ phượng trình tường, nhất long lưỡng mộc song trùng kiến, tiến tặc hổ tăng bá phục, hậu tặc quốc phong dẫn mạch, tả tặc ngẫu hổ, chinh kỳ bá phục, hiếu tặc bát bộ kim cương đồng tọa. Nay nhà người đem hài cốt Tôn ông, Lệnh bà cất tại huyết này lập điện thờ tất có đại cát. Con trai ông bà lập đền thờ ngày ngày cầu nguyện. Đây chính là điện thờ Tuyết Phong, nhân dân trong vùng thường đến cầu nguyện và hương đăng.

Sự giáng sinh của Phật tổ và liệt Thánh nội đạo chùa Mậu Xương được kể lại như sau: Năm 1578 (Mậu Dần), ông Trần Ngọc Thích giữ chức đô úy điện tiền chỉ huy sứ thời Lê, con cái chưa có mà tuổi đã cao, ông đến chùa Tuyết Phong - Làng Nguồn cầu nguyện mong có người nối nghiệp tông đường. Đến năm 1583, bà Hiệu Từ Ái (vợ ông) sinh hạ một nam nhi, dáng mạo khác thường, mặt như trăng rằm, thông sáng hơn người, đặt tên là Trần Ngọc Lành, lớn lên đổi tên là Trần Ngọc Trân. Vì cha bị

Rước lễ ở chùa Mậu Xương

bệnh nên ông không làm quan mà vào chùa Tuyết Phong cầu nguyện cho cha, ở đây ông gặp một vị Tôn sư.

Năm Bính Dần 1626, Ngài bỗng thấy trời mây đen tối, vị Tôn sư xuất hiện trên điện thờ, Ngài vội khấu đầu, Tôn sư giảng đạo và chỉ cho Ngài rằng: Tiên thân con là Quốc Vương Tây Vực, có lòng nhân ái, rất sùng đạo Phật, sau khi hóa thân đã được thụ sắc Na - La - Tri - Phật. Từ đó đêm đêm Tôn sư giảng hạ về chùa truyền đạo pháp cho Trần Ngọc Trân.

Năm Mậu Thìn 1628 Trần Ngọc Trân tham gia đào đắp

đường huyện, bắt gặp một bản đồng, trong đó có 40 ấn đồng, Ngài mang về chùa, hương đăng cầu nguyện, hai tay vỗ vào nhau thành "ấn", mở ra thành "quyết", đậm chân luyện pháp cả vùng, phong vũ âm vang. Ngài ra tay cứu dân, giúp đời, làm việc thiện, dẹp yêu trừ quái, từ đó dòng Nội Đạo được mở mang tiếng tăm, ngoài chùa Tuyết Sơn Phong còn quảng bá ra nhiều nơi, đặc biệt là với cư dân ven biển. Từ đó Ngài đắc đại "Lục trí thân thông" hô phong hoán vũ, Ngài là Đức Phật Tổ - Thượng Sư Phật Bảo - Tự Pháp Lượng. Từ đây chùa Tuyết Sơn Phong còn có

tên là chùa Yên Đông vì tên làng. Nguồn đã đổi tên thành làng Yên Đông, nay là chùa Mậu Xương, xã Quảng Lưu.

Trước năm 2000, ngôi chùa kiến trúc đơn sơ theo kiểu nhà cấp 4, chỉ có hậu cung và ngôi nhà tiền tế, nhà ngang để sắm lễ, nay đã tu sửa lại khá khang trang, có cổng, nhà bia, bảo tháp, ngôi tiền tế cũng làm lại theo kiến trúc đền chùa mái cong. Xung quanh vườn chùa trồng cây xanh, sân chùa cây cảnh, bể cạn, bể Hoàn Ngọc, ao chùa tương đối khang trang theo quy hoạch tổng thể.

Lễ Phật hàng năm có rất nhiều ngày và quan trọng nhất là Lễ hội làng ngày 14 – 15 tháng giêng (Rước Linh vị các Nghè thần về chùa. Rước cổ cụ Chử) và Lễ húi kỵ Phật Tổ ngày 28/1 (Rước Cổ Cu Thủ Chử trong làng). Các ngày lễ được tổ chức rất trọng thể và hành lễ theo kinh sách lưu lại của nội đạo. Trong lễ hội có các trò chơi dân gian như: đánh vật, chèo thuyền, đốt pháo bông, hát bội, hát nhà chòi,... kết hợp với âm thanh vang dội của tiếng trống, tiếng mõ. Ở chùa không bói toán, thắng dương, lợi dụng Phật Thánh để làm những việc phi pháp, sai lệch nét văn

hóa phi vật thể của dân tộc.

Cách chùa Mậu Xương không xa, khoảng trên 1km còn có từ đường dòng họ Trần, thờ Ông tổ dòng họ Trần nội đạo. Ngày nay, con cháu dòng họ này vẫn hương khói. Trên cổng tam quan vào từ đường vẫn còn ghi dòng chữ *Nội Đạo chính tông*.

Chùa Mậu Xương chính là nơi phát tích của một dòng đạo, khai sinh cho một thứ tôn giáo bản địa có linh thiêng Phật Tổ, có uy lực và sức mạnh kỳ bí của thần linh, đủ sức trấn ngự và khuất phục tâm linh bao đời, không chỉ từ phạm vi một làng, một vùng mà còn lan toả ra nhiều địa phương của đồng bằng châu thổ Bắc Bộ và khu Bốn cũ. Nội đạo nơi đây vẫn có sức sinh tồn riêng, vẫn có sức hút tâm linh độc đáo và ẩn chứa không ít vấn đề liên quan đến bản sắc văn hóa đặc thù người Việt.

Ngôi chùa có uy tín rộng rãi trong địa phương và khách thập phương cho nên khách đến chùa ngày càng đông, năm sau nhiều hơn năm trước và đặc biệt ngày nào chùa cũng có khách đến thắp hương văn cảnh chùa. Phật tử trông coi chùa không mặc áo cà sa, không cạo trọc đầu, nhà chùa vẫn cúng

muối, gạo và thịt sống.

Chùa đã được đón bằng công nhận di tích lịch sử cấp tỉnh ngày 20/01/2017. Với phương châm đầu tư vật chất và tinh thần để xây dựng môi trường văn hóa địa phương hiện đại, tiên tiến và giữ gìn bản sắc văn hóa truyền thống quê hương, chính quyền xã Quảng Lưu và Ban Quản lý Di tích chùa Mậu Xương đã dần dần định hình được những cách thức hoạt động có nền nếp, văn minh cho các sinh hoạt tín ngưỡng của quần chúng nhân dân. Nhiều nếp sinh hoạt cũ đã được gạn lọc và điều chỉnh cho phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh kinh tế, văn hóa, xã hội của cư dân vùng đất này ngày nay.

Với người dân Quảng Lưu và các xã lân cận, ngày giỗ Phật Tổ Nội Đạo giờ đây thực sự là ngày lễ hội văn hóa đáp ứng được nhu cầu tâm linh của quần chúng. Ngày nay, chùa Mậu Xương đã được tôn tạo và xây dựng ngày càng khang trang theo định hướng văn hóa du lịch trong giai đoạn mới.

Hàng năm vào mỗi dịp xuân về, nhân dân và bà con phật tử khắp nơi đổ về hành lễ ở chùa như trẩy hội. Bà con không chỉ về lễ phật mà còn đến đây văn cảnh chùa tìm kiếm những giây phút thư thái, thanh tịnh, trút bỏ mọi ưu phiền, lo toan trong cuộc sống đời thường. Chùa Mậu Xương thực sự là ngôi chùa nội đạo, là nơi hội tụ tâm linh, tín ngưỡng người Việt đặc sắc của quê hương miền biển Quảng Lưu nói riêng và xứ Thanh nói chung. ■

HIỂN MINH

Mậu Xương là ngôi chùa thờ phật giáo gắn liền với sự giáng sinh của Phật Tổ và liệt Thánh nội đạo nên nhà chùa không có sư, với nghi thức cúng lễ riêng mang bản sắc văn hóa nội đạo đã truyền lại lâu đời. Chùa Mậu Xương tồn tại và phát triển dưới sự quản lý của nhà nước không nằm trong hệ thống quản lý của Hội phật giáo Việt Nam.

Ý nghĩa và ảnh hưởng của phật giáo nội đạo ở ngôi chùa chính là sợi dây tâm linh, là nơi hội tụ giữa đạo và đời như lời Phật hoàng Trần Nhân Tông đã dạy “lấy Đạo tạo Đời”.